Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra politologie a evropských studií

Klára Šnajdrová

Vliv raketového terorismu na volební preference v Izraeli

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Hynek Melichar Ph.D.

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 27. 4. 2023 Klára Šnajdrová

…….…… ……..……

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Mgr. Hynku Melicharovi Ph.D. za odborné vedení práce a cenné rady, které napomohly k vypracování této práce. Dále bych ráda poděkovala rodině za podporu a trpělivost.

OBSAH

ÚVOD 5

1. TERORISMUS 8

1.1. TERORISMUS V IZRAELI 8
1.2. TERORISMUS A VOLBY 8
1.3. PÁSMO GAZY 12
1.4. RAKETOVÉ ÚTOKY 12
1.4.1. NEGATIVNÍ DOPAD RAKETOVÝCH ÚTOKŮ NA SPOLEČNOST 14
1.4.2. OPERACE LITÉ OLOVO 14

2. SYSTÉM PROTIRAKETOVÉ OBRANY 16

2.1. ŽELEZNÁ KOPULE 16
2.2. DAVIDŮV PRAK 17
2.3. ARROW 17

3. POLITICKÉ STRANY IZRAELE 19

3.1. VOLBY DO KNESETU 19
3.2. DĚLENÍ POLITICKÝCH STRAN 19
3.3. STRANA PRÁCE 20
3.4. LIKUD 21
3.5. KACHOL LAVAN 22
3.6. ŽIDOVSKÝ DOMOV (HABAYIT HAYEHUDI) 22
3.7. YISRAEL BEITENU 23
3.8. MEREC 23
3.9. JEŠ ATID 23
3.10. CHADAŠ 24
3.11. ŠAS 24

4. DATA 26

4.1. VOLEBNÍ DATA 26
4.2. RAKETOVÉ ÚTOKY 27
4.3. VOLBY 2013 28
4.3.1. BLOKY POLITICKÝCH STRAN 2013 29
4.4. VOLBY 2019 31
4.4.1. BLOKY POLITICKÝCH STRAN 2019 32
4.5. SROVNÁNÍ VOLEBNÍCH DAT Z ROKU 2013 A 2019 34
4.6. POROVNÁNÍ LOKALIT PODLE MÍRY ZASAŽENÍ RAKETAMI 36
4.7. VÝSLEDKY 37

ZÁVĚR 40

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY 42

PRAMENY 42
LITERATURA 42

ABSTRAKT 45

ÚVOD

Od svého vzniku bojuje Izrael s militantními skupinami, které ohrožují jeho bezpečnost. Na počátku 21. se tato země potýkala s útoky sebevražedných atentátníků. V roce 2001 začaly teroristické organizace ohrožovat Izrael raketovou palbou. Využití těchto zbraní k teroru v Izraeli se ukázalo jako výhodné především z geografických důvodů a rozmístění obyvatelstva v zemi. Přestože Izrael disponuje jedním z nejlepších protiraketových systémů na světě, otázka bezpečnosti je zde stále relevantní. I lokality, které byly během útoků chráněny bateriemi Železné kopule hlásily škody na majetku. Hlavní dodavatel tohoto systému uvádí velmi vysokou účinnost. Existují však studie, které dokázaly, že účinnost systému je daleko nižší, protože mnohé z raket nejsou zničeny úplně a jejich pozůstatky mohou při dopadu na zem napáchat velké škody. Rakety kromě přímého ohrožení izraelského civilního obyvatelstva způsobují také různé psychické potíže jako je posttraumatická stresová porucha (PTSD).

Tato práce se zabývá vlivem raketových útoků na hlasování voličů ve volbách do izraelského parlamentu. Pro výzkum byly použity dva soubory dat z voleb do Knesetu v letech 2013 a 2019. Práce se nezabývá jinými druhy terorismu než je raketový terorismus. Výzkum se zaměřuje výhradně na rakety odpálené hnutím Hamás z Pásma Gazy.

Téma bylo vybráno z důvodu nedostatku znalostí, které nám současná literatura o této problematice nabízí. Existuje více prací, které se zabývají účinkem terorismu na voliče, jen málo z nich se však do této doby zaměřilo na případ raketového terorismu v Izraeli. Touto prací bych chtěla navázat na předchozí výzkum a poskytnout další informace, které se týkají vlivu raketových útoků na hlasování voličů.

Cílem práce je rozšířit znalosti o důsledku raketového terorismu na rozhodování voličů ve volbách v Izraeli. Zda má terorismus nějaký účinek na voliče nebo naopak vůbec neovlivňuje volební preference. Tyto informace mohou být užitečné k celkovému pochopení teroristického násilí a mohou pomoci odhadnout jeho dopady na civilní obyvatelstvo. Tyto znalosti mohou být také přínosné pro navrhování bezpečnostních strategií. Dalším cílem, v případě, že útoky ovlivňují volební preference je zjistit, které strany a které bloky stran získaly v zasažených oblastech největší míru podpory.

Cílem práce je odpovědět na výzkumnou otázku:

- *Zda a jak ovlivňují raketové útoky volební preference v Izraeli?*

Práce je rozdělena do 4 kapitol. První kapitola popisuje terorismus a raketové útoky v Izraeli. Věnuje se také negativním dopadům na civilní obyvatelstvo a představuje vývoj raketových útoků od vzniku tohoto způsobu teroru. První kapitola obsahuje celkem 5 podkapitol. První podkapitola se zabývá důvodem, proč si teroristé pro útok na Izrael vybrali rakety a srovnává tento případ s jinými teroristickými organizacemi. Další část se věnuje doposud napsaným pracím na téma, jak terorismus ve světě ovlivňuje hlasování voličů. Tyto studie tvoří hlavní teoretický rámec pro výzkum v této práci. Další podkapitola se zabývá vývojem situace v Pásmu Gazy až po nástup Hamásu k moci. Čtvrtá podkapitola se zabývá raketovými útoky obecně a také uvádí negativní vlivy na civilní obyvatelstvo. Poslední podkapitola se věnuje operaci Lité olovo, která znamenala přelom v rychlosti palby a doletu nových raket. Druhá kapitola je věnována systému protiraketové obrany, kterou má Izrael k dispozici. Popisuje výhody, ale i slabé stránky tohoto systému. Tato kapitola je členěna do třech podkapitol, z nichž první popisuje vývoj a účinnost systému Železné kopule. Další podkapitola popisuje druhý ze systémů protiraketové obrany s názvem Davidův prak. Třetí podkapitola popisuje horní vrstvu celého systému s názvem Arrow.

Třetí kapitola nastiňuje princip, jakým funguje zisk mandátů pro jednotlivé politické strany v izraelském parlamentu a také jedinečné rysy, ke kterým v izraelské politice dochází. Kapitola obsahuje celkem jedenáct podkapitol. První z nich stručně popisuje volební systém. Další uvádí parametry, na základě kterých, můžeme politické strany dělit do několika bloků. Ve zbylých podkapitolách jsou představeny největší politické strany, které byly zastoupeny v Knesetu v letech 2013 a 2019. Kromě stručného popisu politických stran se bude kapitola věnovat také ideologickému vymezení těchto bloků. Pro tuto práci je důležitý především postoj politických stan k izraelsko-palestinské otázce.

Ve čtvrté kapitole je popsaná analytická část práce. Na základě získaných dat jsou vytvořeny tabulky a grafy, které tato kapitola dopodrobna rozebírá a vyvozuje výsledky.

Tato práce pro analýzu terorismu na hlasování voličů využívá primární i sekundární zdroje. V práci jsou uvedeny i dva české zdroje. Většina zdrojů na toto téma je však psána v anglickém jazyce.

V teoretické části tato práce využívá odborné články zahraničních odborníků z oboru politologie a mezinárodních vztahů. Mnoho z nich se zabývá také terorismem a bezpečnostními tématy. Stěžejními díly pro tuto práci jsou především studie Anny Getmansky a Thomase Zeizoffa: *Terrorism and Voting: The Effect of Rocket Threat on Voting in Israeli Election*s. Tito autoři jako první zkoumali vliv raket na volební chování v letech 2003-2009. Předchozí výzkumy se zaměřovaly hlavně na sebevražedný terorismus. Jejich studie tedy

poskytuje empirickou podporu pro mnohé z předchozích teorií. Dalším článkem, který přispěl k teoretické části je článek *Funerals and Elections: The Effect of Terrorism on Voting Behavior in Turkey* od docentky v oboru politologie Arzu Kibris, která analyzovala dopad terorismu na volební chování pomocí velmi zajímavého souboru dat s informacemi o pohřbech tureckých vojáků a policistů. V neposlední řadě se stal velmi dobrým zdrojem také článek *The 2004 Election in Spain: Terrorism*, proferosů Ignacia Laga a Jose Ramona Montera, kteří popisovali vliv bombových útoků ve vlacích v Madridu na španělské voliče.

V druhé kapitole bylo čerpáno z článku Williama J. Broada *Weapons Exerts Raise Doubts About Israel's Antimissile System*, který popisuje sytém protiraketové obrany a poskytuje závěry mnoha expertů na účinnost tohoto systému. Podstatné a přehledně zpracované informace přinesla také práce Joanny Zych *The development of the Israeli national missile defence concept.*

V případě třetí kapitoly měla zásadní informační přínos online encyklopedie židovské historie Jewish virtual library, která výstižně popisuje politické strany Izraele a jejich přístup k palestinské otázce, což je pro tuto práci klíčové. V rámci této kapitoly byla data čerpána také na stránkách Izraelského demokratického institutu, který je nezávislým centrem výzkumu, který se zaměřuje na posilování izraelské demokracie. Na této stránce však byly uvedeny pouze základní informace a autorka zde postrádala detailnější popis politických stran. Autorka musela čerpat z velké části na těchto webech z důvodu nedostatku článků, které by popisovaly nově vzniklé politické strany.

V této práci je použita kvantitativní metoda difference in difference k porovnání volebních výsledků z voleb do izraelského parlamentu v roce 2013 a 2019.

1. Terorismus

1.1. Terorismus v Izraeli

Izrael je jednou ze zemí, které jsou ve velké míře zasaženy terorismem. Začátkem 21. století čelil Izrael především útokům sebevražedných atentátníků s cílem donutit izraelské vojenské síly opustit pásmo Gazy a Západní břeh Jordánu. Počet sebevražedných útoků od roku 1980 neustále rostl, protože teroristé zjistili, že fungují. Nejlepším způsobem, jak omezit sebevražedný terorismus je schopnost snížit důvěru teroristů v jejich vlastní útoky a to, že se vyplácí. Poskytování ústupků teroristickým organizacím vede podle profesora politologie Pape (2003) ke stále ambiciózněji kampaním. Od roku 2001 řeší Izrael také problém raketového terorismu (Pape, 2003).

Použití raket jako zbraní teroru se stalo jedinečným rysem nepřátelství mezi Izraelem a arabskými nebo palestinskými ozbrojenými frakcemi. Při jiných konfrontacích mezi vládními a nevládními subjekty ve světě (př. Tamilští tygři a vláda Srí Lanky) byly nejčastěji prováděny útoky na letadla, sebevražedné bombové útoky nebo přepadávání u silnic. Tamilští tygři páchali především městský teror, který zahrnoval vraždění vůdců, odpalování bomb v budovách či automobilech. Přestože Tamilští tygři nebo Irská republikánská armáda měli poměrně snadný přístup ke zbraním a jejich vývoji, dělostřelecké rakety nepoužívali vůbec nebo jen zřídka. Využití raket k teroru civilního obyvatelstva souvisí především s geografickými faktory. Vysoká hustota obyvatelstva soustředěná v určitých oblastech Izraele představuje pro teroristy snadný cíl, protože není potřeba naprostá přesnost k jeho zasažení. Dalším důvodem je relativně velká vzdálenost ozbrojených skupin od cíle. Agresoři tak mohou operovat ze vzdálených míst, kde mohou zbraně snadněji dovážet a nepotřebují fyzický přístup na území Izraele (Rubin, 2011). Hamilton (2012) ve svém článku uvádí, že stále zdokonalující systém protiraketové obrany znamená „herní převrat“ a bude znamenat konec terorismu v Izraeli.

1.2. Terorismus a volby

Terorismus za použití násilí a hrozeb slouží jako prostředek k dosažení politických cílů pomocí zastrašování nebo nátlaku. Vliv této hrozby na veřejnost není ještě dostatečně prozkoumán. Reakci veřejnosti může ovlivnit řada faktorů jako je místo, načasování a rozsah útoku (Elster, 2019).

Na počátku 21. století bylo teroristickými organizacemi napadeno několik evropských

zemí jako Španělsko, Spojené království, Německo nebo Francie. Účinkem terorismu na občany a jejich volební preference po bombových útocích v Madridu v roce 2001 se zabývají profesoři politologie Lago a Montero (2004). Po volbách do Poslanecké sněmovny a Senátu v roce 2004 ve Španělsku došlo k porážce konzervativní vlády Lidové strany a zvolení Socialistické strany (PSOE), která se řadí mezi středolevicové strany. Na základě průzkumu veřejného mínění a po následných statistických analýzách tito autoři dochází k závěru, že útoky nezměnily rozhodování Španělů ve volbách. Porážka Lidové strany nebyla způsobena útoky, ale pocitem Španělů, že vláda nereaguje na jejich požadavky a politické preference. Vláda tak byla potrestána za manipulaci při informování veřejnosti o odpovědnosti za útoky těšně před volbami a také nesouhlasem s vládní podporou invaze do Iráku (Lago & Montero, 2004).

Ne všichni voliči znají přesně kroky, které jejich vláda proti terorismu podniká, všichni však pozorují teroristické útoky. Teroristické útoky se většinou neodehrávají náhodně, ale načasování a cíle útoku jsou vybírány strategicky. Cílem jsou především populace, u kterých se očekává, že se zachovají požadovaným způsobem. Baccini, Brodeur, Nossek a Shor (2021) uvádějí, že nejsou žádné důkazy pro to, že terorismus ovlivňuje volební chování v USA. Terorismus má podle těchto autorů daleko menší vliv na voliče, než se předpokládá (Baccini, Brodeur, Nossek & Shor, 2021).

Pro Turecko je boj s terorismem po dlouhou dobu prioritou. Nejvíce obávanou teroristickou organizací je zde Kurdská strana pracujících, která provádí útoky na turecké občany. Organizace usilovala o vytvoření nezávislého kurdského státu na území jihovýchodního Turecka. Útoky byly mířeny na vesnice, vojenské základny a policejní stanice v této oblasti. Terorismus si v Turecku během pětadvaceti let vyžádal více než třicet tisíc lidských životů. Vojáci nebo policisté, kteří zemřou v boji proti PKK jsou nazýváni „mučedníky teroru“ a jsou považováni za kulturně nejváženější. Jejich pohřby jsou konány veřejně za přítomnosti vysoce vojensky postavených a státních představitelů. Účast na takovém typu pohřbu je obvykle považována za občanskou a náboženskou povinnost. „Mučednické pohřby“ velmi často pokrývají také celostátní a místní média. Turecká vláda vynaložila spoustu financí na boj proti PKK. Docentka v oboru politologie a studií konfliktů Kibris (2011) ve své práci používá počet obětí bezpečnostních sil na okresní úrovni jako měřítko úrovně terorismu, kterému byli obyvatele daného okresu vystaveni. Poté provádí analýzu toho, zda voliči z obětí terorismu obviňují vládu. Politické strany klasifikuje na pravici a levici, které odpovídá střed – periferie v turecké politice. Možnosti řešení lze rozdělit do dvou kategorií – na politické a vojenské. Vojenská řešení obhajují především odborníci, kteří vidí problém výhradně v teroru a předpokládají, že politické ústupky by vedly k rozpadu země. Zastánci politických řešení si

myslí, že větší kulturní a politická práva pro kurdské obyvatelstvo by posílily sympatie kurdského obyvatelstva vůči státu a podkopaly loajalitu vůči PKK. Tato práce dokazuje, že teroristická organizace PKK byla neúspěšná při dosahování svých cílů, protože byl zaznamenán nárůst podílů hlasů pro pravicové strany, které byly více neústupné vůči požadavkům PKK (Kibris, 2011).

Profesoři ekonomie na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě, kteří se zabývají výzkumem terorismu, Berrebi a Klor (2008) ve své práci popisují vliv teroristických útoků na volební preference v Izraeli v prostoru a čase. Výskyt smrtelného teroristického činu v těsné blízkosti před volbami byl spojen s nárůstem relativní podpory pravicových stran v dané lokalitě. Výsledek může ovlivňovat také vzdálenost od domovské základny teroristické frakce nebo etnické složení dané lokality. Některé analýzy ukazují, že počet obětí teroru může být také příčinou demobilizace voličů. Voliči jsou dle této studie vysoce citliví k obětem terorismu. Výskyt teroristického útoku v blízké době před volbami může ovlivnit výsledky hlasování voličů až o 1,35 procentního bodu pro pravicové strany. Například v roce 1992 terorismus ovlivnil složení parlamentu ve prospěch stran pravého bloku. Vzhledem k tomu, že teroristické útoky proti civilistům ovlivňují jejich rozhodování při volbách ve prospěch pravicových stran, jeví se terorismus jako neúčinný při dosahování stanovených cílů (Berrebi & Klor, 2008).

Profesorky Chenoweth a Dugan (2012) ve svém článku přicházejí s teorií, že smířlivější taktiky vůči teroristům vedou ke snižování terorismu a poklesu důvěryhodnosti palestinských extrémistů na jejich území. Vlády zemí, které se potýkají s terorismem jsou tak schopny ovlivnit počet teroristických útoků na jejich území. Represivní akce zřejmě nejsou dobrým nástrojem k odrazení teroristů od páchání násilných činů. Naopak mohou vyvolat velmi rychlou odvetnou akci. Teroristické organizace mohou z represivních akcí dokonce těžit, když palestinský lid uvěří, že Izrael nemá zájem projevit dobrou vůli a teroristická organizace tak neztratí základnu podpory (Chenoweth & Dugan, 2012).

Jak přítomnost v dosahu raketové palby ovlivňuje chování voličů v Izraeli rozebírá doktorka Getmansky a docent Zeitzoff (2014). Zkoumají data od roku 2001 do roku 2009 a dokazují nárůst hlasů pro pravicové strany v důsledku raketového terorismu. Rozdělení na pravici a levici je v izraelské politické krajině definováno především otázkami bezpečnosti a míru (Elster, 2019). V lokalitách, které jsou v dosahu raket vzrostl podíl hlasů pro pravicové strany o 2–6 procentního bodu. Volič nemusí nutně zažít velký počet obětí, aby to mělo vliv na jeho hlasování. Stačí, když je přítomen v lokalitě ohrožené raketami. To může být důvod, proč některé konflikty přetrvávají dlouhodobě. Voliči, kteří jsou v dosahu hrozby volí strany, které nejsou ochotny dělat ústupky a tím se snižuje možnost dosažení určitého řešení (Getmansky &

Zeitzoff, 2014). Naproti tomu doktorka z Hebrejské univerzity a studentka Harvardské univerzity Elster (2019) tvrdí, že pouze výskyt v dosahu raket nemá vliv na změnu v hlasování voličů. To znamená, že jedinec musí raketový útok přímo zažít, aby jeho volba v hlasování byla ovlivněna (Elster, 2019).

Nárůst podpory byl zaznamenán spíše pro nacionalistické strany v rámci pravého bloku než pro strany náboženské a jiné. Getmansky a Zeitzoff (2014) také potvrzují výhodu pravicových stran (Likud) v řešení bezpečnostních výzev. Zajímavým zjištěním také je, že zde voliči „netrestají" vládu za předchozí počínání, ale vybírají si strany, které podle nich budou nejlépe řešit tento problém (např. Likud v souvislosti s bezpečnostními tématy). Opačný efekt byl zaznamenán po bombových útocích v Madridu, kde byli voliči zklamáni kroky předchozí konzervativní Lidové strany a volili ve prospěch středolevicové strany PSOE (Lago & Montero, 2004).

Elster (2019) využívá údaje o nárocích na náhrady škod (izraelského daňového úřadu), které jsou zapříčiněny raketami. Následně rozděluje lokality v Izraeli do 6 skupin podle data, kdy byly zasaženy raketami. Zbývajících 1000 lokalit raketami zasaženo nebylo. Na základě těchto skupin zkoumá podíl hlasů pro jednotlivé strany. Výsledky ukazují, že podpora pravicových stran roste v závislosti na několika podmínkách. Sílu účinku raket na voliče ovlivňuje načasování a intenzita raketových útoků v dané lokalitě. Nárůst podpory pro pravicové strany v případě útoku v těsné blízkosti před volbami dokazují také Berrebi a Klor (2008).

Negativní vliv raketových útoků se projevil u středových voličů a u voličů levicových stran nebyl prokázán žádný vliv. Míra volební účasti v závislosti na raketách se neměnila. Teroristické útoky zasáhly především nerozhodnuté voliče (Elster, 2019).

Volby jsou hlavním prostředkem, jak lidé mohou ovlivňovat politiku ve své zemi. V případě, že je v těsné blízkosti před volbami spáchán teroristický útok, může to změnit preference obyvatel při hlasování, jak dokazují Elster (2019), Berebi a Klor (2008) a další. V některých případech lze pozorovat nárůst podílu hlasů pro pravicové strany (Kibris, 2011). Avšak jsou také důkazy pro nárůst podílů hlasů pro středolevicové strany v důsledku teroristických činů, jak uvádí Lago a Montero (2004). Většina studií ale ukazuje, že pokud teroristé páchají útoky za účelem ovlivnit obyvatelstvo, aby vyvíjelo vetší tlak na vládu a teroristé tak dosáhli svých cílů, je tato strategie neúspěšná. Obyvatelstvo volí naopak ve vetší míře strany, které jsou vůči teroristickým organizacím více neústupné.

Zjištění Getmansky a Zeitzoffa (2014), že vlády nejsou voliči potrestány za předchozí počínání je v rozporu s tvrzením Lago a Montero (2004). Podle této studie tehdejší vláda

zaplatila za své kroky, které podnikla v souvislosti s bombovými útoky jako bylo například manipulování s informacemi při informování veřejnosti o útocích (Lago & Montero, 2004).

Pokud se jedná o raketový terorismus, lze se setkat s teorií, že pouhý výskyt v dosahu raket může změnit preference voličů (Getmansky & Zeitzoff, 2014). Elster (2019) zastává názor, že na změnu volebních preferencí má pouze osobní zkušenost s raketami.

1.3. Pásmo Gazy

Pásmo Gazy je sporným územím podél severovýchodní hranice s Izraelem. Izrael se zmocnil pásma Gazy během Šestidenní války v roce 1967. Od té doby až do roku 2005 bylo pásmo Gazy pod vojenskou okupací Izraele. Ačkoliv došlo ke stažení vojenských sil, Izrael stále kontroluje vzdušný prostor Gazy a izraelské lodě hlídkují v teritoriálních vodách, které ke Gaze patří. Pod kontrolou Izraele jsou také zdejší telekomunikační sítě, elektřina, kanalizační systémy a registr obyvatel (Sterio, 2010). Na svou obranu před militantními organizacemi jako je Hamás operující z pásma Gazy už Izrael vynaložil miliardy dolarů. Velká část finanční pomoci pocházela také od Spojených států. Izrael od roku 2005 podnikl několik operací proti Pásmu Gazy, které způsobily značné škody palestinským civilním obyvatelům (Armstrong, 2018).

Poté, co se Izrael v roce 2005 stáhl z pásma Gazy byla správa ponechána Palestinské samosprávě. V červnových parlamentních volbách v roce 2007 zvítězila strana „Změna a reforma“, která je přidružená k Hamásu (Sterio, 2010). Poté, co byla palestinská veřejnost zklamána předchozím zkorumpovaným vedením Fatahu a vložila svou naději do rukou Hamásu. (Siboni, 2014). Izrael reagoval na nástup Hamásu k moci uvalením blokády na pásmo Gazy. To mělo za následek prudký nárůst cen dovážených potravin, které si mnohé rodiny kvůli vysoké míře chudoby nemohly dovolit. Izrael argumentoval tím, že blokáda je způsobem, jak přinutit Hamás k zastavení raketové palby na Izrael (Sterio, 2010). Po stažení Izraele z Pásma Gazy výrazně vzrostlo tempo raketového vyzbrojování. Tyto události vedly Izrael k několika obranným operacím jako je operace Lité olovo (2008), operace Pilíř obrany (2012) nebo operace Ochranná hrana (2014) (Siboni, 2014).

1.4. Raketové útoky

Raketová palba na Izrael byla zahájena v roce 2001 různými militantními skupinami z pásma Gazy. Zpočátku nebyly rakety schopny dosáhnout velkých vzdáleností. V roce 2003 vzrostl

dosah raket z původních 4 km na 10 km. Rakety odpalované skupinou Hamás nejsou obvykle namířeny na vojenské cíle, ale na města a obce. (Zeitzoff a Getmansky, 2014). Častěji Hamás používal rakety Kasám s doletem 10 km než rakety Grad a Grad-2 s dosahem 20 a 40 km (Besser & Neria, 2009).

Výhodou Hizballáhu, který také útočí na Izrael je možnost dovážet tyto zbraně téměř kdekoliv na území Libanonu. Izrael podél pásma Gazy vybudoval bezpečnostní ploty, které donutily Hamás přejít od sebevražedných útoků k odpalování raket (Rubin, 2011). Rakety jsou do pásma Gazy pašovány tunely pod hranicí s Egyptem nebo přes moře. Nejprve byly tunely hloubeny v oblasti Rafahu, ale později teroristé rozpoznali potenciál tunelů a začali kopat směrem k izraelským hranicím. To umožňovalo snadnější únosy a teroristické útoky v osadách poblíž hraničního plotu (Siboni, 2014). V roce 2012 byly použity rakety Fajr-5 s delším doletem k prvnímu útoku na Tel Aviv a Jeruzalém (Zeitzoff a Getmansky, 2014).

Jelikož Izrael kontroluje námořní a pozemní hranice Gazy, byly některé rakety vyráběny lokálně. Adnan Al-Ghoul se stal hlavním odborníkem Hamás na výbušná a vojenská zařízení. On a jeho asistenti získávali technické know-how prostřednictvím internetové komunikace s teroristickými skupinami ze Saudské Arábie. Rakety byly vyráběny z místně získaných surovin jako je cukr a hnojiva. Jako obaly raket byly používány zavlažovací trubky nebo sloupy semaforů. Hlavice raket obsahovaly výbušniny z opuštěných dělostřeleckých granátů nebo nášlapných min. Pro vetší letalitu se do hlavic přidávaly také kovové střepy nebo kuličky. „Kasám“ je označení pro tento po domácku vyráběný typ raket. Jeho výhoda spočívá také v nízké hmotnosti a malé velikosti. Dá se tudíž lehce přepravovat na požadované místo. Novější rakety Kasám s delším doletem měly pak o poznání vyšší hmotnost (Rubin, 2011).

Na počátku 21. století se Izrael potýkal s řadou sebevražedných útoků, které postihovaly velká města a oproti těmto útokům způsobovaly rakety menší ztráty na životech a nebyla jim věnována taková pozornost. Po roce 2003 sebevražedné útoky v Izraeli ustaly a zároveň se začal zvyšovat dolet raket. Postoj veřejnosti se začal měnit s první obětí raketového terorismu v roce 2004 a toto téma se stalo důležitou výzvou, kterou je třeba řešit (Rubin, 2011).

Území Sderot se stalo terčem raket více než kterákoli jiná lokalita. Nachází se přibližně 7 km od hranice s pásmem Gazy. Mezi lety 2000 až 2008 zde bylo vypuštěno přes 6000 raket a 2500 minometů (Besser & Neria, 2009).

1.4.1. Negativní dopad raketových útoků na společnost

Ačkoliv rakety nezpůsobovaly velkou letalitu, jejich psychologický dopad na obyvatele byl velký. Berger, Gelkopf a Heineberg (2012) tvrdí, že 43, 5 % studentů 7. a 8. třídy je postiženo posttraumatickou stresovou poruchou (PTSD), což je daleko vetší míra než která se vyskytuje u dětí v běžné populaci. Také u dospělých lidí se objevily úzkosti, deprese a PTSD. Vystavení raketám se dále může projevovat i sníženou spokojeností se životem (Berger, Gelkopf & Heineberg, 2012).

Dalším problémem jsou ekonomické náklady. V časech raketových útoků zůstávají zavřené školy a školky, což pro rodiny znamená náklady navíc. Národní vláda musí poskytovat náhrady škod za zničený majetek a v některých případech vyplácí i kompenzace podnikům k vyrovnání ztrát v nejisté bezpečnostní situaci. (Berger, Gelkopf & Heineberg, 2012). V lokalitách jako je Ašdod nebo Beerševa je hlášeno několik tisíc případů poškození na majetku jako jsou škody na autech, budovách nebo ve městech i přes to, že jsou tyto lokality pod obranou Železné kopule (Broad, 2013).

V lokalitách dosahu pořádají izraelské obranné síly speciální cvičení a rozdávají obyvatelům letáky s pokyny, jak se chovat v případě útoku. Tyto lokality byly také napojeny na radarový systém, který spustí sirénu, jakmile je zaregistrována raketa. Siréna je aktivována nejen v místě dopadu, ale taky v okolních oblastech. Na stránkách izraelského nouzového portálu Home Front Command mohou obyvatelé najít aktualizovanou mapu a informace o tom, kde najít úkryt v případě spuštění sirén (Richemond-Barak & Feinberg, 2016).

1.4.2. Operace Lité olovo

Následkem eskalace raketové palby z pásma Gazy byla roku 2008 byla spuštěna izraelská operace Lité olovo. Operace začala leteckým bombardováním a poté přešla v pozemní invazi na počátku ledna 2009. Cílem této operace bylo zasadit tvrdou ránu Hamásu, která by přinesla lepší bezpečnostní situaci kolem pásma Gazy a také odstrašení a minimalizaci raketové palby na Izrael (Rubin, 2011). Během konfliktu získal Hamás podporu Egypta, Sýrie, ale také Íránu, který pomohl s pašováním zbraní do pásma Gazy a umožnil výcvik na íránském území. Írán poskytl také technologické znalosti týkající se výroby výbušnin a raket (Siboni, 2014).

Vzhledem ke vrůstajícímu počtu obětí přijala Rada bezpečnosti OSN rezoluci, která vyzývala k okamžitému ukončení bojů. Válka pokračovala do 18. ledna 2009, kdy bylo mezi oběma stranami uzavřeno příměří. Sterio (2010) ve své práci uvádí, že Izrael porušil hned

několik pravidel mezinárodního a humanitárního práva. Mezi obětmi konfliktu se nacházely také civilní cíle jako jsou náboženské instituce, školy, policejní stanice, soudy, věznice. Byly zničeny také důležité body infrastruktury jako mosty, silnice a přístavy. U většiny cílů Izrael argumentoval tím, že jsou napojeny na Hamás. Podle Siboni (2014) považoval Hamás za úspěch doporučení Goldstoneovy komise k prošetření izraelské akce a také mezinárodní kritiku izraelské politiky vůči pásmu Gazy (Siboni, 2014)

Operace Lité olovo znamenala přelom v rychlosti palby a použití nových raket s vyšším doletem. Palestinské organizace byly schopny za období tří týdnů odpálit až 660 raket oproti 380 raketám, což bylo doposud maximum, které byli schopni během tohoto časového období odpálit. Díky vylepšeným raketám Grad se dráha doletu zvýšila až na dvojnásobek oproti původním raketám Grad. Hamás byl tak schopen udeřit zásah hlouběji do Izraele. Mezi napadená města patřily Beerševa, Ašdod a také menší lokality jako Javne a Gedera (Rubin, 2011).

Podle Browna (2012) má hnutí Hamás v Gaze pevné postavení a možná změna by se mohla odehrát v důsledku dalších válek. Také Sayigh (2010) tvrdí, že Hamás má výdrž a prostředky k tomu, aby jako hnutí přežil. Avšak podporou islamizace společnosti a prosazováním ozbrojeného odporu riskuje, že jeho voliči přejdou k militantnějším salafistickým skupinám. Islámská radikalizace však představuje pro Izrael stejnou hrozbu jako Hamás (Sayigh, 2010).

2. Systém protiraketové obrany

2.1. Železná kopule

Dalším bezpečnostním prvkem, kterým Izrael disponuje je systém protiraketové obrany Železná kopule, který byl navržen s cílem ochrany civilního obyvatelstva. Železná kopule byla zprovozněna v roce 2011 díky finanční podpoře Spojených států, aby Izrael ochránil před raketovými útoky Hamás z pásma Gazy a před útoky Hizballáhu z území jižního Libanonu. Poprvé byl otestován během operace Pilíř na podzim roku 2012 s účinností 84 %. Během operace Ochranná hrana zachytila Železná kopule až 91 % raket. Od nainstalování tohoto systému se zvýšil průměrný počet raket nutných ke způsobení jedné izraelské oběti. Proto se Hamás pokoušel o změnu strategie a začal rakety odpalovat ve velkých salvách po 10-15 najednou, aby zvýšil pravděpodobnost, že bezpečnostní systém některou z nich nezachytí. Tato strategie nebyla příliš úspěšná, protože průměrný počet raket nutných ke způsobení jedné izraelské oběti při operaci Ochranná hrana v roce 2014 dosahoval 2250 raket (Richemond-Barak & Feinberg, 2016).

Do roku 2020 bylo v blízkosti velkých měst a na severní a jižní hranici Izraele rozmístěno deset baterií Železné kopule. Jedna baterie obsahuje bojový radar, 3 nebo 4 stacionární odpalovací zařízení a 20 protiraketových střel Tamir. Baterie pokryje území přibližně 150 km čtverečních (Zych, 2020). Železná kopule lze využít v boji proti raketám, minometným a dělostřeleckým granátům, ale také proti letadlům a vrtulníkům. Systém je možno využít ve dne i v noci a za jakéhokoliv počasí (Rafael, 2023). Interceptory tohoto systému fungují na bázi počítačových mozků s miniaturními senzory, které jsou schopny zachytit rakety krátkého doletu (Broad, 2013). Pátá baterie Železné kopule už však obsahovala vylepšený radarový systém a softwarové vylepšení, díky kterému je Železná kopule schopna zachytit i rakety středního doletu jako Davidův prak (Hamilton, 2012).

Spuštění Železné kopule bylo zpočátku vnímáno jako obrovský úspěch. Izraelští představitelé uváděli až 90% úspěšnost. Později mnohé studie ukázaly, že ve skutečnosti byla úspěšnost Železné kopule daleko menší a to okolo 40 %. V některých případech dochází pouze ke zneškodnění rakety, ne jejímu úplnému zničení. Padající trosky pak mohou poničit auta nebo domy. Pro Izrael může být účinnost takovéto obrany velice důležitá z hlediska kroků, které tento stát podniká vůči svým nepřátelům (Broad, 2013). Naproti tomu Hamilton (2012) vnímá účinky Železné kopule velmi pozitivně. Podle něj dochází k rychlým aktualizacím softwaru a

neustálému zvyšování výkonu, díky čemuž se zvyšuje také rychlost zachycení raket (Hamilton, 2012).

Hlavní dodavatel protiraketových systémů Rafael Advanced Defense Systems uvádí úspěšnost Železné kopule více 90 %. V minulosti se však vyskytly pochyby o úspěšnosti tohoto systému. Podle mnoha výzkumníků v některých případech dochází pouze k částečnému zneškodnění raket. Byly také pořízeny fotografie spadlých raket s neporušenými hlavicemi. Také města jako jsou Ašdod a Beerševa, které jsou chráněné tímto systémem zaznamenaly velké škody na majetku. Přestože se tedy Izrael pyšní jedním z nejlepších protiraketových systému na světě, který podstupuje softwarovým aktualizacím a zvyšování výkonu, otázka jeho bezpečnosti je stále platným tématem (Broad, 2013).

2.2. Davidův prak

Další systém protiraketové obrany, který byl v Izraeli zapojen v roce 2017 se nazývá Davidův prak. Je navržen tak, aby pokryl celé území Izraele a doplňoval mezery systému Železné kopule a Arrow. Tento systém nebyl ještě natolik otestován jako Železná kopule, ale počáteční recenze jsou pozitivní (Zych, 2020). Jeho úkolem je boj s velkorážnými raketami a balistickými střelami. Davidův prak poskytuje ochranu proti hrozbám středního a krátkého doletu. Tento systém byl oceněn cenou Technology Pioneer Award na konferenci Multinational Ballistic Missile Defence v Bostonu v roce 2017 (Israel‘s Ministry of Defense, 2018).

2.3. Arrow

Arrow je třetí verzí systému protiraketové obrany v Izraeli a tvoří jeho horní vrstvu. První verze tohoto systému vznikla po první válce v Zálivu v roce 1991. V roce 1995 začaly společnosti Israel Aerospace Industries a American Boeing testovat druhou verzi systému známou jako Arrow-2. Ta slouží k zachycování balistických střel středního až dlouhého doletu. Od roku 2000 je rozmístěna na území středního Izraele. Roku 2017 byla představena nejnovější verze Arrow-3, která na rozdíl od dvou předchozích byla schopna zachytit balistické střely delšího doletu a větších výšek (Zych, 2020).

Tyto tři systémy mají vytvářet téměř neproniknutelný štít, který je považován za jeden z technologicky nejvyspělejších protiraketových systémů na světě. Chrání před raketami v rozsahu od 4 do 2400 km (Zych, 2020).

Nejproblematičtější otázkou, kterou je potřeba stále řešit jsou paradoxně rakety

nejkratšího doletu a také minometné granáty (Zych, 2020). Izraelská organizace protiraketové obrany (IMDO) i nadále pracuje na zdokonalování každého ze systémů a přizpůsobování široké škále hrozeb (Israel‘s Ministry of Defense, 2018).

3. Politické strany Izraele

3.1. Volby do Knesetu

V izraelském parlamentů je 120 členů, kteří se volí na čtyřleté funkční období. Volby do izraelského parlamentu fungují na základě systému poměrného zastoupení. Volební práh pro získání mandátů je 2 %, což je jeden z nejnižších volebních prahů na světě. To umožňuje vznik malých stan s úzkým vymezením a frakcionaci stranického systému (Abunemeh, 2014). Větší politické strany se však většinou potýkají s problémem při sestavování vlády, protože nemají dostatečný počet hlasů pro sestavení většinové vlády. Velmi často musí sestavovat koalice s jinými stranami, a to vede k menší stabilitě. Z tohoto důvodu je většina volebních období ukončena před uplynutím standardního čtyřletého volebního období. Voleb do Knesetu se účastní zpravidla více než 30 politických subjektů. Práh pro získání mandátů splní většinou okolo 15 politických uskupení (Nejedlá, 2012). Cílem izraelského politického systému bylo, aby byly v Knesetu zastoupeny všechny náboženské, národnostní a názorové proudy.

Mandáty jsou rozdělovány pomocí D'Hondtovy metody. Politické strany, které podněcují rasismus nebo neuznávají existenci státu Izrael jako židovského národa nebo jsou proti demokracii, se voleb nemohou účastnit (Abunemeh, 2014). Izraelská politické strany se zabývají především dvěma hlavními otázkami. Tou první jsou socioekonomické rozpory. Druhá otázka se týká izraelsko-palestinského a arabsko-izraelského konfliktu. Jelikož Izrael čelí terorismu téměř ze všech sousedních zemí, otázky bezpečnosti jsou důležitým tématem pro místní veřejnost. Mezi důležitá témata se řadí také různé nábožensko-teritoriální konflikty, mezi které patří například výstavba osad na sporných územích Izraele (východní část Jeruzaléma) (Krouwel & Rajmil, 2013).

3.2. Dělení politických stran

Izraelské strany lze rozdělit na pravicové a levicové z hlediska postoje k socioekonomickým a bezpečnostním otázkám. Toto rozdělení může také určovat postoj k řešení izraelsko-palestinského konfliktu a územním otázkám (Abunemeh, 2014). Pravicové strany se staví jako zastánci tvrdé linie a vyznačují se neústupnou politikou vůči teroristům. Levicové strany se obecně vyznačují ochotou vést dialog s Palestinci a poskytnou jim územní ústupky. Tyto strany bojují za dosažení dlouhodobého míru a bezpečnosti (Jewish virtual library, 2023).

Podle postoje k palestinské otázce se také strany dělí na zastánce jednostátního nebo

dvoustátního řešení. Zastánci dvoustátního řešení podporují vznik nezávislého palestinského státu směrem na západ od řeky Jordán (Israel Policy Forum, 2022).

Typickým rysem pro Izrael, který se promítá i do politiky je náboženství. Zhruba 74,7 % obyvatel v Izraeli je židovského vyznání, 17, 7 % jsou muslimové, 2 % křesťané, 1,6 % Drúzové a zbylé 4 % jsou označena jako jiná náboženství. Z hlediska náboženství se strany dělí na ultraortodoxní a nábožensky umírněné. Kromě toho se v Izraeli vyskytuje také konzervativní a reformní proud judaismu (Bělohlávek, 2019). Tyto strany se zabývají náboženskými tématy jako je například sjednocení izraelského lidu a země Izrael pod židovským náboženským právem (Krouwel & Rajmil, 2013). Postoj náboženských izraelských stran k arabské otázce je různý. Některé náboženské strany toto téma nevnímají jako nejdůležitější otázku. Pro jiné je to však zásadní problém, na kterém zakládají svou politiku. Takové strany se nacházejí v bloku radikální pravice. (Nejedlá, 2012).

Na základě etnické příslušnosti se dají strany dělit také na arabské a židovské. Podle statistiky izraelského demokratického institutu z roku 2021 žije na izraelském území přibližně 21, 10 % Arabů. Arabské obyvatelstvo žije v pěti hlavních oblastech. Těmito oblastmi jsou severní Izrael, region Triangle, Negev, Jeruzalémský koridor a smíšená arabsko-židovská města (Acre, Haifa, Jaffa, Ramle, Lod aj.) (The Israel Democracy Institute, 2022). Arabské strany se zasazují především o práva arabských komunit. Tyto strany zpravidla podporují zřízení palestinského státu a bojují za spravedlivé řešení palestinské otázky. (Krouwel & Rajmil, 2013).

3.3. Strana práce

Dvěma stranami, které dlouhodobě dominují izraelskému politickému systému jsou Strana práce (zastupující levici) a Likud (pravicová politická strana). Strana práce vznikla v roce 1968 sloučením stran Mapai, Ahduta, Havoda a Rafi. Strana Mapai dominovala v izraelské politice od vzniku státu a podporovala sionismus a socialismus. Dále pak dominance levicové politiky převažovala až do roku 1977, kdy Stranu práce porazila strana Likud. Ztráta vedení byla způsobena problémy s korupcí uvnitř politické strany a také slabou stranickou strukturou (Abunemeh, 2014).

Strana práce vybudovala do roku 1976 až 30 osad na sporných územích západního břehu Jordánu. Po první intifádě ale začala tato strana prosazovat mírová jednání s Palestinci. Zasloužila se také o vytvoření mírových dohod z Osla a prosazovala ukončení izraelské kontroly nad Golanskými výšinami (Abunemeh, 2014). K podepsání dohod z Osla došlo po řadě tajných jednání, kdy izraelský premiér Jicchak Rabin uznal Organizaci pro osvobození

Palestiny (OOP). Jásir Arafat na oplátku uznal Izrael. Tento počin po eskalujícím palestinském násilí vyvolal vlnu rozhořčení mezi Izraelským obyvatelstvem. Mnoho rozhněvaných Izraelců tvrdilo, že Rabin neměl dělat ústupky této straně, která byla většinou Izraelců považována za nepřátele a teroristy. Napětí vyeskalovalo atentátem na Jicchaka Rabina v roce 1995. Rabin byl zavražděn mladým ortodoxním Židem Yigalem Amirem (Jewish virtual library, 2023). Obecně je tato strana nakloněna ústupkům vůči Palestincům a podporuje zásadu „země za mír“ (Zeidan, 2023). Jejími hlavními cíli jsou dosažení míru, bezpečnosti a politické stability, k čemuž je podle této strany nutné přistupovat ke kompromisům na domácí scéně i v zahraničí (Jewish virtual library, 2023).

Efraim Inbar, ředitel Begin-Sadat Center for Strategic Studies uvedl několik důvodů, proč dříve dominantní Strana práce začala být na úpadku. Jedním z důvodů je to, že je strana spojována s neúspěchem dohod z Osla. Příčinou, proč si strana odcizila některé židovské voliče byla také snaha získat podporu arabských voličů a ochota rozdělit Jeruzalém na dvě části (Jewish virtual library, 2023).

3.4. Likud

Strana Likud byla založena v roce 1973 Menachemem Beginem, který se v roce 1977 stal prvním izraelským pravicovým premiérem. Tato strana se stala první pravicovou stranou, která vedla izraelskou vládu. V současné době je Likud nejvíce zastoupenou stranou v Knesetu. Předsedou strany je momentálně Benjamin Netanjahu, který je zároveň také izraelským premiérem. Strana podporuje zachování židovské kultury a území a svobodnou tržní ekonomiku (Abunemeh, 2014).

Strana Likud stála v opozici proti dohodám z Osla. V reakci na tuto situaci slíbila, že přinese zemi větší bezpečnost (Jewish virtual library, 2023). Za doby, kdy byl Menachem Begin v pozici premiéra se začala zrychlovat výstavba židovských osad v Judeji a Samaří. Strana Likud zavedla zákon, který stanovuje sjednocený Jeruzalém jako hlavní město Izraele.

Ve volbách v roce 2013 tato strana kandidovala společně se stranou Yisrael Beitenu. V Knesetu se jim podařilo získat pouze 31 křesel, ale i tak vytvořili koaliční vládu s Ješ atid, Hatenua a stranou Židovský domov. Tato vláda se stala první v historii, která nezahrnovala žádné náboženské strany (Jewish virtual library, 2023).

Ve vztahu k palestinské otázce se staví Likud proti územním ústupkům (Lederman, 2021). Den před volbami v roce 2015 dokonce Benjamin Netanjahu oznámil, že dokud bude premiérem, neexistuje šance přijmout dvoustátní řešení, ačkoliv o to dříve uvažoval. Svými

kontroverzními aktivitami Netanjahu pobouřil arabské občany. Kontroverzním tématem je jeho dohled nad výstavbou židovských osad na sporných územích a také neochota mírového řešení konfliktu s Palestinci (Jewish virtual library, 2023).

3.5. Kachol lavan

Tato politická strana vznikla v roce 2019 sloučením dvou centristických stran Ješ atid a Hosen Leyisrael. Kachol lavan se řadí do tábora centristických politických stan. Kdyby se této straně povedlo sestavit v příštích volbách vládní koalici, jako premiér by sloužil nejprve Benny Gantz a po dvou a půl letech by ho ve funkci vystřídal Yair Lapid (Jewish virtual library, 2023).

Pokud jde o palestinskou otázku, je obtížné stranu zařadit. Yair Lapid a Gabi Ashkenazi (bývalý náčelník izraelských obranných sil a důležitá osobnost v rámci strany Kachol lavan) se shodli na dvoustátním řešení, díky kterému je možné zachovat židovský a demokratický stát (Israel Policy Forum, 2022). Lapid však požaduje zachování sjednoceného Jeruzaléma a ponechání údolí Jordánu v izraelských rukou (Jewish virtual library, 2023). Benny Gantz pro Kachol lavan, dokonce vypracoval mírový plán ohledně palestinské otázky. Tento plán zahrnuje i určité územní ústupky, ale usiluje o ponechání údolí Jordánu z důvodu izraelské bezpečnosti. Benny Gantz se přímo nevyslovil pro jednostátní ani dvoustátní řešení. Moshe Ya'alon, který je třetí nejdůležitější osobou v rámci Kachol lavan se staví proti dvoustátnímu řešení (Israel Policy Forum, 2022).

Ve svém politickém programu má strana za cíl uskutečnit regionální konference s arabskými zeměmi. Chtěla by prohloubit proces oddělení od Palestinců a zajistit tak větší bezpečnost země. Požaduje zachování údolí Jordánu v rukou Izraele a sjednocený Jeruzalém jako hlavní město (Jewish virtual library, 2023).

3.6. Židovský domov (HaBayit HaYehudi)

Strana Židovský domov vznikla v roce 2008 sloučením stran Mafdal, Moledet a Tkuma. Před volbami v roce 2013 převzal vedení strany Naftali Bennett (Nejedlá, 2012). Strana je proti vzniku palestinského státu. Město Jeruzalém považuje za věčné hlavní město židovského národa a odmítá jeho rozdělení. Osady na Západním břehu chce zachovat pod izraelskou suverenitou, protože jsou pro Izrael důležité z bezpečnostního hlediska. (Jewish virtual library, 2023). Největšího počtu mandátů dosáhla strana v roce 2013, kdy získala 12 křesel v parlamentu (The Israel Democracy Istitute, 2023).

3.7. Yisrael Beitenu

Tato strana vznikla před volbami do 15. Knesetu v roce 1999. Založil ji Avigdor Lieberman. Na svém počátku se zaměřovala především na imigranty z bývalého Sovětského svazu. V roce 2013 kandidoval Yisrael Beitenu na společné listině s Likudem (Israel Policy Forum, 2022).

Strana Yisrael Beitenu se vyznačovala svou „jestřábí" politikou v otázkách zahraniční politiky. Zastává dvoustátní řešení, tedy vytvoření dvou etnicky homogenních států známé jako Liebermanův plán. (The Israel Democracy Istitute, 2023). Podle plánu by si Izrael ponechal velké osady, ale arabské části v severním Izraeli by ponechal budoucímu palestinskému státu. Plán se příliš nezamlouval palestinským občanům žijícím v Izraeli, kteří se svého občanství nechtějí vzdát. Lieberman rezignoval na funkci ministra obrany v roce 2018, protože se mu postup vlády, která souhlasila s uzavřením příměří s Hamásem v pásmě Gazy. Lieberman kritizoval Netanjahovu vládu za mírný přístup k teroristům. (Israel Policy Forum, 2022).

3.8. Merec

Merec vznikl v roce 1992 sloučením tří levicových stran (Ratz, Mapam a Shinui). Tato strana je nakloněná bližšímu dialogu s Palestinci a vyznačuje se svou protiokupační politikou. Podporuje dvoustátní řešení a zmrazení výstavby izraelských osad na Západním břehu. Bojuje za sociální spravedlnost a demokracii (Lederman, 2021).

Podle politického programu z roku 2019 má strana Merec za cíl ukončení okupace a vytvoření palestinského státu. Na rozdíl od jiných stran si Merec představuje Jeruzalém jako hlavní město dvou států. Jako jediný ze sionistických stran také bojkotoval přemístění velvyslanectví Spojených států do Jeruzaléma (Israel Policy Forum, 2022). Dále je v zájmu této strany ochraňovat demokracii a občanskou rovnost. Bojuje za to, aby bylo postavení všech občanů na základě národnosti rovné bez rozdílu. Chce pokračovat v boji proti rasismu a diskriminaci arabských občanů žijících na území Izraele (Jewish virtual library, 2023).

3.9. Ješ atid

Ješ atid byla založena v roce 2012 Yairem Lapidem. V roce 2013 získala hned 19 křesel a tím se stala významným hráčem v izraelské politice. Ve volbách v roce 2019 působila tato strana jako Kachol lavan poté, co se spojila se stranou Hosen l'Yisrael. Strana se zabývá především sociálně-ekonomickými otázkami a podporou právního státu. Vymezuje se vlivu stran Šas a

Sjednocený judaismus Tóry a rabinátu v izraelské společnosti a politice. Ješ atid se nijak významně nezabývá izraelsko-palestinskou otázkou, protože klade důraz spíše na občanský život a změnu vládního systému. Hlavním cílem je podpora „zdravé vlády“ a Izraele jako sekulárního, židovského a demokratického státu (Lederman, 2021).

Podle Lapida se tato strana snaží o trvalý mír a dvoustátní řešení. Proto usiluje o obnovení mírových jednání s Palestinci a požaduje zastavení výstavby izraelských osad na sporném území. To vidí Ješ atid jako důležité pro zajištění bezpečnosti v Izraeli (Jewish virtual library, 2023).

3.10. Chadaš

Mezi arabské strany se řadí strana Chadaš, která má své kořeny už v období založení státu Izrael v roce 1948, kdy se do izraelské komunistické strany začlenili Arabové. Tato strana je tedy složena z židovského i arabského obyvatelstva a snaží se podporovat práva obou komunit. Zasazuje se o práva žen a pracovníků, environmentální politiku a ukončení privatizace. Jelikož se strana v předvolebních programech zaměřuje z velké části na palestinskou nacionalistickou identitu, jsou jejími příznivci především arabští voliči (Abunemeh, 2014). Tato strana přišla jako první v průběhu 70. let s myšlenkou dvoustátního řešení v izraelsko-palestinské otázce. Strana usiluje o navrácení všech okupovaných oblastí včetně Golanských výšin. Zabývá se palestinským obyvatelstvem a bojuje za spravedlivé řešení konfliktu. (The Israel Democracy Istitute, 2023). Chadaš je dlouhodobě dominantní stranou, která získává největší nebo druhý největší počet křesel v Knesetu mezi arabskými politickými stranami (Abunemeh, 2014).

3.11. Šas

Reprezentantem ultraortodoxních sefardských Židů je strana Šas. Tato strana vznikla v roce 1984. Tato strana získala podporu především Sefardů, kteří dříve volili hlavně stranu Likud nebo Národní náboženskou frontu. Šas se zakládá především na konzervativních a náboženských principech. Velkých úspěchů dosáhla strana v roce 1999, kdy se jí v květnových volbách podařilo dosáhnout zisku 13 % hlasů. O vzrůstající popularitu se Šas zasloužil především díky dobře prováděnému předvolebnímu programu, který se zaměřoval na sociálněekonomické problémy Sefardů. V devadesátých letech se strana zaměřovala také na drogovou problematiku, nízké mzdy a výchovu dětí (Nejedlá, 2012). Tato strana se staví s respektem ke všem skupinám lidí. Orientuje se také na arabské voliče na rozdíl od jiných

židovských nábožensky orientovaných stran (Bělohlávek, 2019).

V postoji k palestinské otázce byly obecně vždy ultraortodoxní strany nakloněny mírovým procesům. Strana Šas v dobách mírových konferencí nezaujímala jednoznačné stanovisko, protože osud zdůvodňuje spíše božskými principy. Na druhou stranu ale neodmítá teritoriální ústupky, které by mohly zajistit dlouhodobý mír. Strana podporovala také vznik Palestinské autonomie. Ovšem otázce vzniku samostatného palestinského státu už není příliš nakloněna (Bělohlávek, 2019).

Pokud se jedná o postoj k Palestinské otázce, strana Šas se v rámci pravo-levého rozdělení posouvá k pravici. Existují k tomu tři důvody. Prvním z těchto důvodů je dlouhodobá spolupráce s pravicovými stranami, od čehož je také odvozeno zařazení strany jako náboženské pravice. Druhým důvodem je palestinská neochota přistoupit k jakýmkoliv kompromisům a jednostranné kroky, které prosazují v rámci mezinárodních organizací. Také pokračující teroristické útoky ze strany palestinských radikálů patří k těmto důvodům. Třetím důležitým důvodem pro tuto stranu vysoké ceny bydlení v centrální oblasti Izraele. Chudé ortodoxní rodiny si nemohou dovolit bydlení v této oblasti, a proto se stěhují do levnějších regionů jako je Judeje a Samaří. Strana Šas chce tedy chránit své voliče, kteří žijí na území nárokovaném Palestinci. Šas se tedy v tomto ohledu přibližuje spíše k nábožensky-sionistickým stranám (Bělohlávek, 2019).

4. Data

4.1. Volební data

Volby do Knesetu se konají co 4 roky. Kandidát, který chce být zastoupen musí dosáhnout kvalifikační volební hranice, která je 3,25 %. Na volby do Knesetu a do místních úřadů dohlíží Centrální volební komise (CEC), která je zvolena do 60 dnů od inaugurace každého nového Knesetu. Oprávnění voliči hlasují ve volbách pro politické strany. Následně je 120 křesel rozděleno proporcionálně podle počtu hlasů, které politická strana získala, pokud překročila stanovený práh hlasů (2 %) (Gov.il, 2022).

Údaje o hlasování ve volbách do Knesetu byly získány ze stránek izraelské ústřední volební komise. K výzkumu jsou použita data z let 2013 a 2019 (září). Každý soubor obsahuje informace o celkovém počtu oprávněných voličů pro danou volební místnost a počet platných a neplatných hlasů pro jednotlivé politické strany. Každý ze souborů dat obsahuje přibližně 1200 volebních lokalit.

Izraelské strany byly rozděleny do pěti bloků na strany pravicové, centristické, levicové, strany ultraortodoxní a arabské. Pravicové strany zastávají tvrdší postoj v izraelsko-palestinské otázce, zatímco levicové strany jsou více ochotné poskytovat Palestincům ústupky (Getmansky a Zeitzoff 2014). Výsledky voleb od roku 2003 do roku 2009 jasně ukazují, že pravicové strany byly nejsilnějším stranickým blokem (Krouwel & Rajmil, 2013).

Autorka na základě uvedených zdrojů vytvořila vlastní klasifikaci stran do bloků. V parlamentních volbách v roce 2013 se účastnilo 34 politických stran. Pouze 12 stran získalo potřebný počet hlasů pro zisk mandátů. Právě tyto strany jsou rozděleny do bloků a použity k analýze. Mezi pravicové strany z voleb do Knesetu v roce 2013 řadí autorka Likud Yisrael Beitenu a stranu Židovský domov. Jako centristické strany jsou považovány Kadima, Ješ atid a Hatenua. Předvolební výzkumy naznačovaly úpadek strany Kadima. Jedním z důvodu je vznik nových centristických stran a v důsledku toho větší roztříštěnost voličů. K levicovým stranám se řadily Strana práce a Merec. Ultraortodoxními stranami byly Šas a Sjednocený judaismus Tóry. Mezi arabské strany patřily Sjednocená arabská kandidátka, Balad a Chadaš (Krouwel & Rajmil, 2013).

V roce 2019 se konaly dvoje volby do Knesetu. V této práci autorka pracovala s daty z voleb ze září 2019. Mandáty se povedlo získat pouze devíti stranám. Tyto strany jsou zahrnuty ve analýze. Ze stran účastnících se voleb do Knesetu v roce 2019 se mezi pravici řadí Likud, Jamina a Yisrael Beithenu. Mezi centristické strany patří Kachol lavan. Mezi levicové strany se řadily Strana práce-Gešer a Demokratický tábor. Ultraortodoxními stranami zde byly Šas a Sjednocený judaismus Tóry. Za strany arabské se účastnila strana Sjednocená kandidátka (Lederman, 2021).

4.2. Raketové útoky

V práci byly pro srovnání vybrány roky 2013 a 2019 z důvodu časového odstupu, ve kterém se mohou jednotlivé výsledky lišit. Dále byly zjištěny všechny lokality, které byly v časovém období šesti měsíců před volbami zasaženy raketami. Použitá data vycházejí z internetových stránek izraelské bezpečnostní agentury (ISA).

V těsné blízkosti před volbami v lednu 2013 se odehrála operace Pilíř obrany, která měla za cíl zastavit útoky ze strany palestinských militantních organizací z Pásma Gazy (Hamilton, 2018). Události, které se v souvislosti s raketovými útoky odehrají v těsné blízkosti před volbami se mohou promítat do hlasování.

V tomto roce bylo v období šesti měsíců před volbami zasaženo 56 lokalit. Ostatní lokality se řadí do skupiny nezasažených lokalit, kterých je 1124.

Před volbami v září 2019 bylo nejvíce raketových útoků zaznamenáno v měsíci květnu. Izraelská bezpečnostní agentura uvádí až 362 raketových útoků ve srovnání s předchozím měsícem, kdy se odehrály pouze tři. Počet útoků se však nerovná počtu odpálených raket. Některé z raket mohou dopadnout mimo obydlené oblasti a spousta z nich je také zneškodněna protiraketovým systémem.

Ve stanoveném období před volbami bylo zasažených 35 lokalit. Ostatní lokality spadají mezi nezasažené a je jich 1168.

4.3. Volby 2013

Tabulka č. 1: Průměrná podpora politických stran ve volbách do Knesetu v roce 2013 v zasažených a nezasažených lokalitách

2013	nezasažené lokality	zasažené lokality
Likud Yisrael Beitenu	22,7	27,5
Židovský domov	9,5	7,1
Merec	4,0	7,6
Strana práce	11,3	11,9
Šas	8,4	11,1
Sjednocený judaismus Tóry	5,5	2,8
Balad	2,5	0,0
Chadaš	3,3	0,8
Sjednocená arabská kandidátka	4,1	0,6
Kadima	2,1	1,8
Hatenua	4,8	5,9
Ješ atid	14,2	15,0
Zbylé strany	7,4	7,7

Zdroj: Výpočty autorky, které byly provedeny na základě dat získaných od izraelské Ústřední volební komise a Izraelské bezpečnostní agentury 2013

Tabulka ukazuje průměrný zisk hlasů v procentech pro jednotlivé politické strany, které překročily stanovený práh a získaly mandáty v Knesetu v roce 2013. Tyto strany získaly v nezasažených lokalitách celkem 92, 6 % hlasů z celkového počtu. Do analýzy jsou zahrnuty i zbylé strany, které nezískaly žádné mandáty. Analýza je provedena na základě kvalifikovaných hlasů.

Strana Likud Yisrel Beitenu podle provedené analýzy dosáhla v zasažených lokalitách větší podpory o 4,8 % než v lokalitách nezasažených. Naproti tomu podpora druhé pravicové strany Židovský domov byla vetší v nezasažených lokalitách.

U centristické strany Kadima zisk hlasů v zasažených lokalitách klesnul pouze o 0,3 %. Naopak u dalších centristických stran Hatenua a Ješ atid se zisk hlasů v zasažených lokalitách v průměru mírně zvýšil.

V případě levicové strany Merec lze pozorovat větší volební podpora v zasažených oblastech. Výsledek Strany práce se nijak výrazně mezi těmito dvěma skupinami lokalit nezměnil.

Ultraortodoxní strana Šas zaznamenala v průměru větší podporu mezi zasaženými oblastmi. Druhé ultraortodoxní straně Sjednocený judaismus Tóry naopak podpora v zasažených oblastech klesla.

Do Knesetu se v roce 2013 dostaly dokonce tři arabské strany. Tyto tři strany (Balad, Chadaš a Sjednocená arabská kandidátka) získaly více hlasů v nezasažených oblastech. V zasažených lokalitách byla v případě Baladu zaznamenána nulová podpora. V případě další dvou stran zde byl zisk hlasů minimální (0,8 a 0,6 %).

4.3.1. Bloky politických stran 2013

Tabulka č. 2: Průměrná podpora bloků politických stran ve volbách do Knesetu v roce 2013 v zasažených a nezasažených lokalitách

2013	nezasažené lokality	zasažené lokality
pravicové strany	32,1	34,6
centristické strany	21,2	22,7
levicové strany	15,4	19,5
ultraortodoxní strany	13,9	13,9
arabské strany	10,0	1,5
zbylé strany	7,4	7,7

Zdroj: Výpočty autorky, které byly provedeny na základě dat získaných od izraelské Ústřední volební komise a Izraelské bezpečnostní agentury 2013

Tabulka ukazuje průměrný zisk počtu hlasů v procentech pro jednotlivé bloky stran z izraelských parlamentních voleb v roce 2013. Pro každý blok byl vypočten průměrný zisk hlasů v zasažených a nezasažených lokalitách z roku 2013.

Celkového největšího zisku dosáhl blok pravicových stran. Průměrná podpora pro pravicové strany je v zasažených oblastech větší o 2,5 %. Zisk hlasů mezi těmito 2 skupinami lokalit se nijak výrazně nelišil v bloku centristických stran. Naopak levicové strany dosáhly největšího nárůstu podpory v oblastech zasažených raketami. Zisk hlasů v zasažených lokalitách byl v průměru o 4,1 % vyšší než v nezasažených lokalitách. Ultraortodoxní strany měly totožný zisk hlasů v obou skupinách. Největší rozdíl v porovnání mezi nezasaženými a zasaženými lokalitami dosáhl blok arabských stran, který měl v zasažených lokalitách o 8,5 % nižší zisk hlasů.

Graf č. 1: Procentuální zisk hlasů pro bloky politických stran v zasažených a nezasažených lokalitách z roku 2013

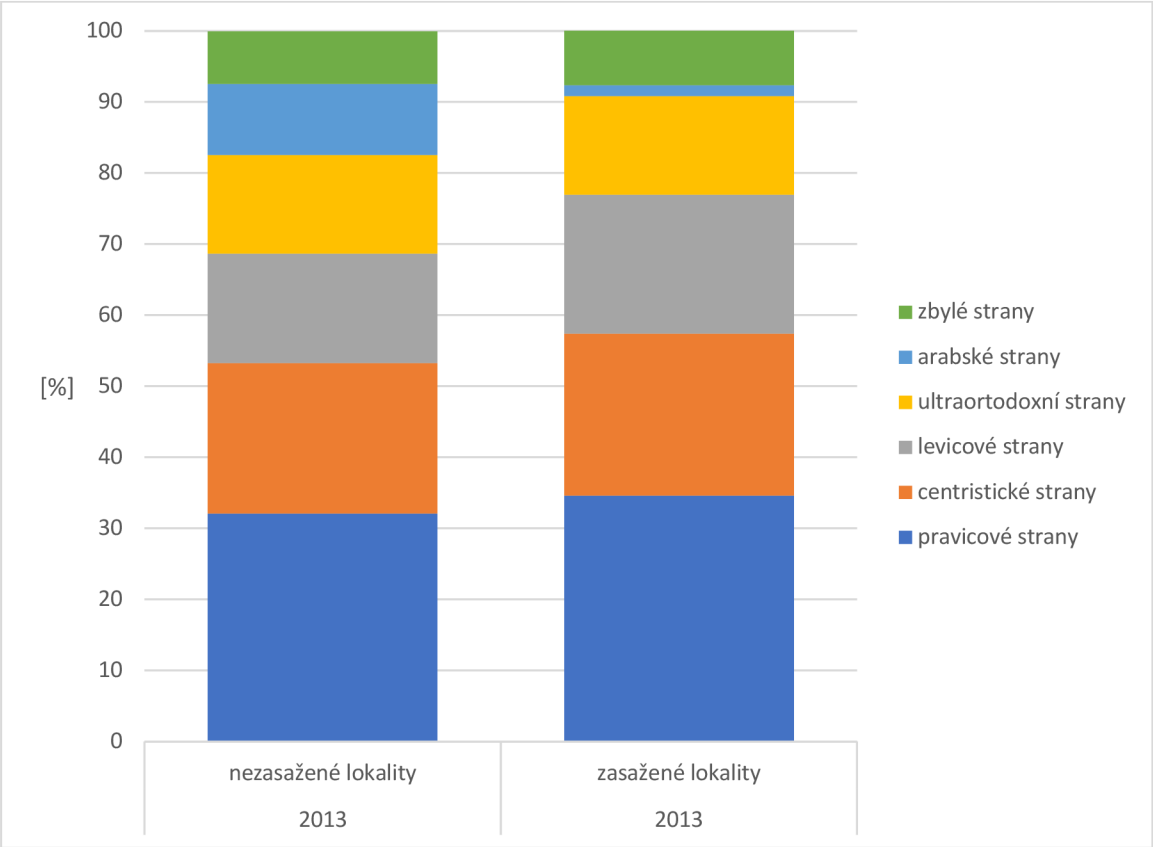

Zdroj: Výpočty autorky, které byly provedeny na základě dat získaných od izraelské Ústřední volební komise a Izraelské bezpečnostní agentury 2013

Graf ukazuje procentní rozdíly na základě rozdělení politických stran do bloků v zasažených a nezasažených lokalitách z roku 2013. Pro každý z bloků byla vypočtena průměrná podpora hlasů v nezasažených i zasažených lokalitách.

Jak už vyplývá z předchozí tabulky, největší změnu v zisku hlasů zaznamenaly arabské strany, u kterých se podpora v zasažených lokalitách výrazně snížila. Dále je viditelný rozdíl u levicových stran. U těchto stran je zisk hlasů vyšší v zasažených lokalitách. Rozdíl v zisku pravicových stran není příliš velký. Nejmenší rozdíl v hodnotách je u stran centristických a ultraortodoxních.

4.4. Volby 2019

Tabulka č. 3: Průměrná podpora politických stran ve volbách do Knesetu v roce 2019 v zasažených a nezasažených lokalitách

2019	nezasažené lokality	zasažené lokality
Kachol lavan	25,3	31,0
Likud	24,8	27,1
Sjednocená kandidátka	11,7	1,8
Šas	7,4	7,4
Yisrael Beitenu	6,7	9,7
Sjednocený judaismus Tóry	6,4	3,6
Jamina	6,2	3,5
Strana práce	4,7	5,7
Demokratický tábor	3,8	8,3
Zbylé strany	1,0	0,5

Zdroj: Výpočty autorky, které byly provedeny na základě dat získaných od izraelské Ústřední volební komise a Izraelské bezpečnostní agentury 2019

Tabulka uvádí zisk průměrného počtu hlasů pro jednotlivé politické strany, které překročily volební práh a získaly mandáty v Knesetu v roce 2019. Tyto strany v celkovém součtu dosáhly v nezasažených lokalitách 99 % hlasů.

Ve volbách v září 2019 získala největší počet hlasů centristická strana Kachol lavan a byl jí přidělen největší počet mandátů v Knesetu. Tato strana zaznamenala v nezasažených lokalitách průměrnou podporu vyšší o 5,7 % než v lokalitách zasažených a byla jedinou stranou, která se v těchto volbách řadila do centristického tábora.

Pravicová strana Likud, která dosáhla druhého největšího zisku mandátů měla vyšší podporu v zasažených lokalitách. Druhá pravicová strana Jamina, zaznamenala v zasažených lokalitách nižší podporu než v nezasažených lokalitách. Yisrael Beitenu získal stejně jako Likud větší zisk hlasů v zasažených lokalitách.

Podpora pro strany z levicového bloku (Stranu práce a Demokratický tábor) byla v průměru nižší v nezasažených lokalitách.

Ultraortodoxní strana Šas měla stejnou podporou v obou skupinách lokalit. U druhé ultraortodoxní strany Sjednocený judaismus Tóry byl zisk hlasů menší v zasažených lokalitách.

Jedinou arabskou stranou, která se po volbách v září 2019 dostala do Knesetu je Sjednocená kandidátka.

4.4.1. Bloky politických stran 2019

Tabulka č. 4: Průměrná podpora bloků politických stran ve volbách do Knesetu v roce 2019 v zasažených a nezasažených lokalitách

bloky stran 2019	nezasažené lokality	zasažené lokality
pravicové strany	37,7	40,2
centristické strany	25,3	31,0
levicové strany	8,5	14,1
ultraortodoxní strany	13,8	11,0
arabské strany	11,7	1,8
zbylé strany	3,0	1,9

Zdroj: Výpočty autorky, které byly provedeny na základě dat získaných od izraelské Ústřední volební komise a Izraelské bezpečnostní agentury 2019

Tabulka ukazuje průměrný zisk pro jednotlivé bloky stran z voleb do Knesetu v roce 2019. Podpora pro pravicové stravy byla v průměru větší v oblastech zasažených raketami o 2,5 %. V případě centristických stran je rozdíl poměrně velký a to o 5,7 % vyšší v zasažených lokalitách. Levicové strany také měly vyšší průměrný zisk v zasažených lokalitách. Zisk hlasů pro ultraortodoxní strany se nijak výrazně nešil mezi zasaženými a nezasaženými lokalitami. Největší rozdíl je v podpoře arabských stran. V zasažených lokalitách podpora klesla o 9,9 %.

Graf č. 2: Procentuální zisk hlasů pro bloky politických stran v zasažených a nezasažených lokalitách z roku 2013

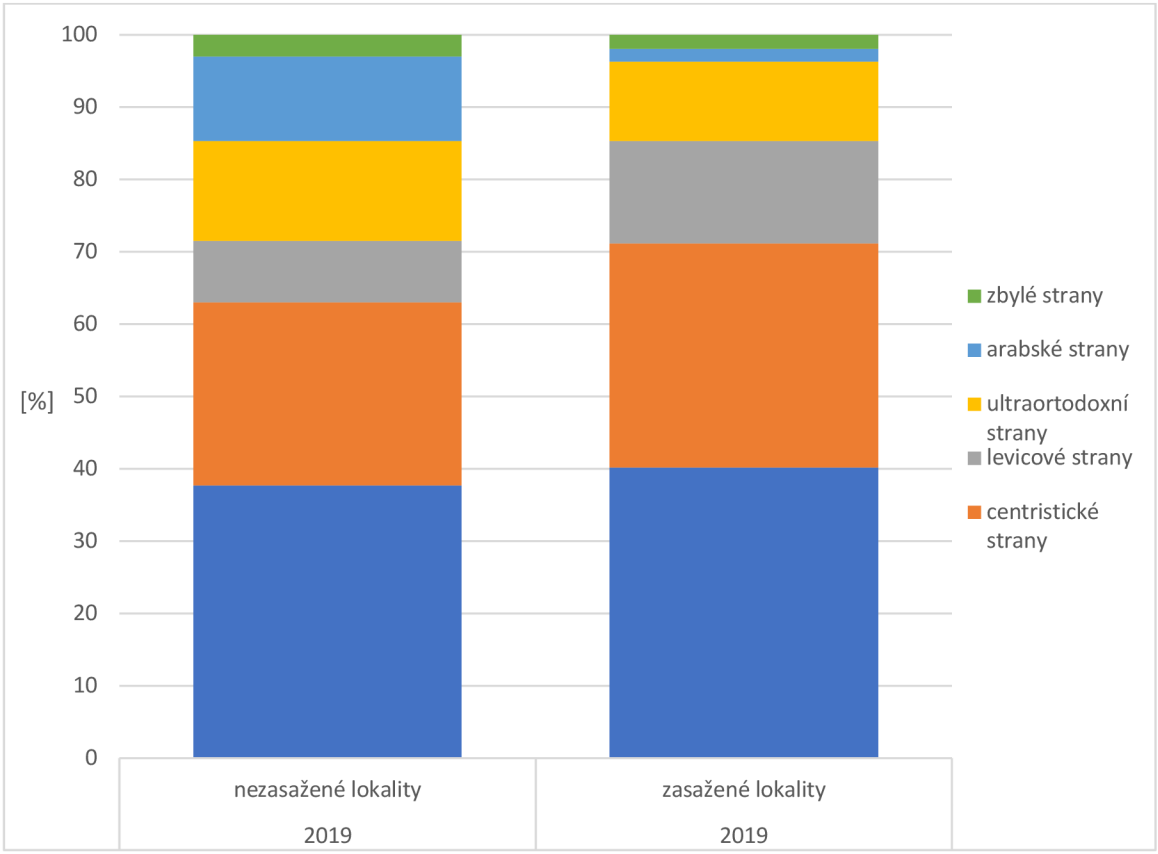

Zdroj: Výpočty autorky, které byly provedeny na základě dat získaných od izraelské Ústřední volební komise a Izraelské bezpečnostní agentury 2019

Graf zobrazuje procentní rozdíly v zisku hlasů pro bloky politických stran mezi zasaženými a nezasaženými lokalitami z roku 2019. Průměrný zisk hlasů byl nejdříve vypočten pro jednotlivé politické strany. Následně byl vypočten průměrný zisk hlasů pro každý z bloků v obou skupinách lokalit.

V zasažených lokalitách zaznamenaly větší podporu pravicové, centristické a levicové strany. Arabské a ultraortodoxní strany získaly v zasažených lokalitách menší počet hlasů.

4.5. Srovnání volebních dat z roku 2013 a 2019

Graf č. 3: Procentuální zisk hlasů pro bloky politických stran v zasažených a nezasažených lokalitách z let 2013 a 2019

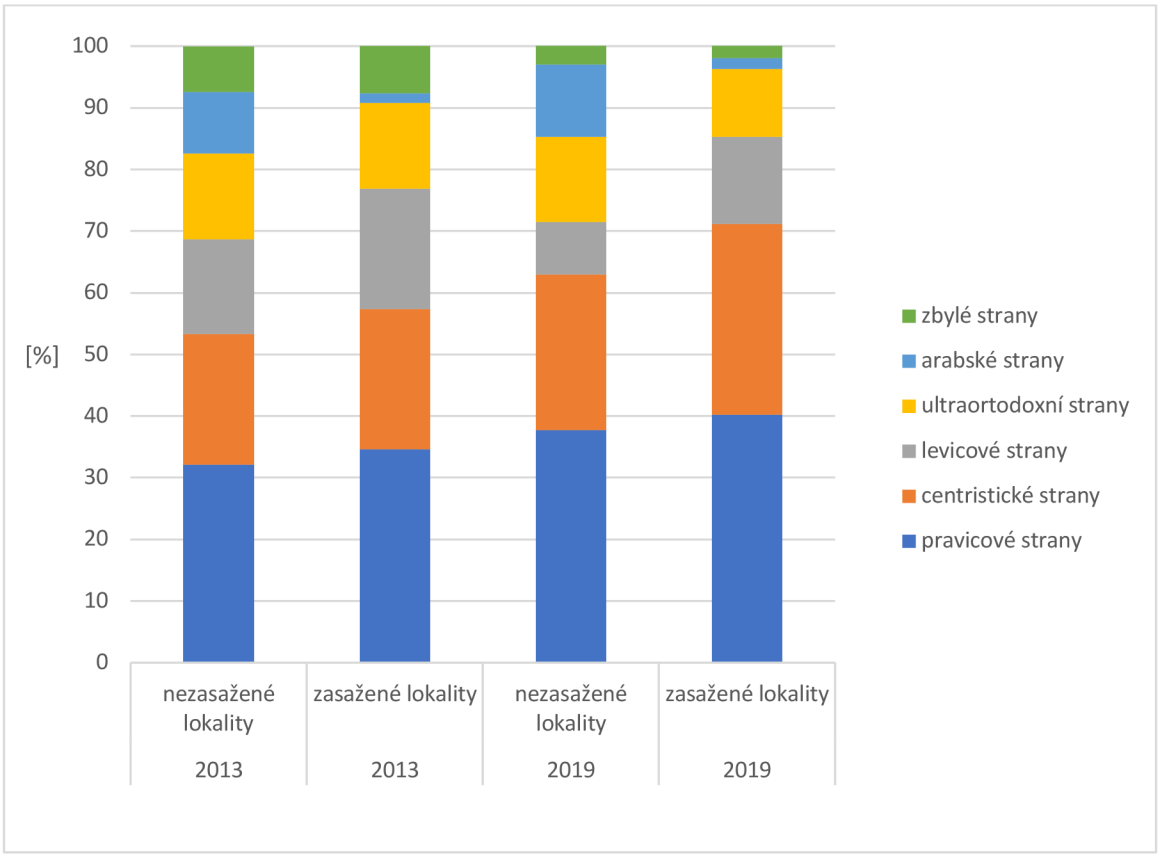

Zdroj: Výpočty autorky, které byly provedeny na základě dat získaných od izraelské Ústřední volební komise a Izraelské bezpečnostní agentury 2019

Graf ukazuje procentní rozdíly průměrných zisků hlasů pro bloky politických stran v zasažených a nezasažených lokalitách v letech 2013 a 2019. Pro každý z bloků byl vypočten průměrný zisk počtu hlasů v zasažených i nezasažených lokalitách v letech 2013 a 2019.

Při srovnání výsledků obou volebních období, lze vidět, že k zajímavému jevu dochází u politické strany Sjednocená kandidátka, která v roce 2019 zaznamenala velmi nízkou podporu v nezasažených lokalitách (- 9,9 % hlasů oproti nezasaženým lokalitám). Arabské strany obecně ukazují pokles zisku hlasů v zasažených lokalitách. Strana Balad měla v roce 2013 v zasažených oblastech dokonce nulovou podporu. Všechny z uvedených arabských stran v obou letech měly v zasažených lokalitách menší podporu než v nezasažených lokalitách.

Podpora pravicových stran v zasažených lokalitách byla v obou případech vyšší než v nezasažených lokalitách. Likud Yisrael Beitenu získal v roce 2013 o 4,9 % hlasů více v zasažených lokalitách. Strana Židovský domov zaznamenala vetší podporu v nezasažených oblastech. V roce 2019 získaly, teď už rozdělené pravicové strany, Likud a Yisrael v zasažených oblastech větší podíl hlasů, ale naopak Jamina získala nižší podporu v zasažených lokalitách oproti nezasaženým.

Centristické strany v roce 2013 měly přibližně stejnou podporu v obou skupinách lokalit. V roce 2019 získala jediná centristická strana o 5,7 % větší podporu v zasažených oblastech.

Levicové strany v letech 2013 i 2019 zaznamenaly vyšší průměrnou podporu v zasažených lokalitách. V roce 2013 byla ale podpora pro levicové strany v zasažených lokalitách vyšší.

Zisk hlasů pro ultraortodoxní strany se nijak významně nelišil v porovnání mezi lokalitami. V roce 2019 měly ultraortodoxní strany o něco nižší podporu v zasažených lokalitách. V roce 2013 byl jejich zisk totožný.

Zelenou barvou jsou zaznačeny zbylé strany, které v letech 2013 a 2019 nezískaly v Knesetu žádné mandáty. Tyto strany získaly vyšší průměrný počet hlasů v nezasažených lokalitách.

4.6. Porovnání lokalit podle míry zasažení raketami

Graf č. 4: Procentuální zisk hlasů pro bloky politických stran v lokalitách podle míry zasažení raketami v roce 2013

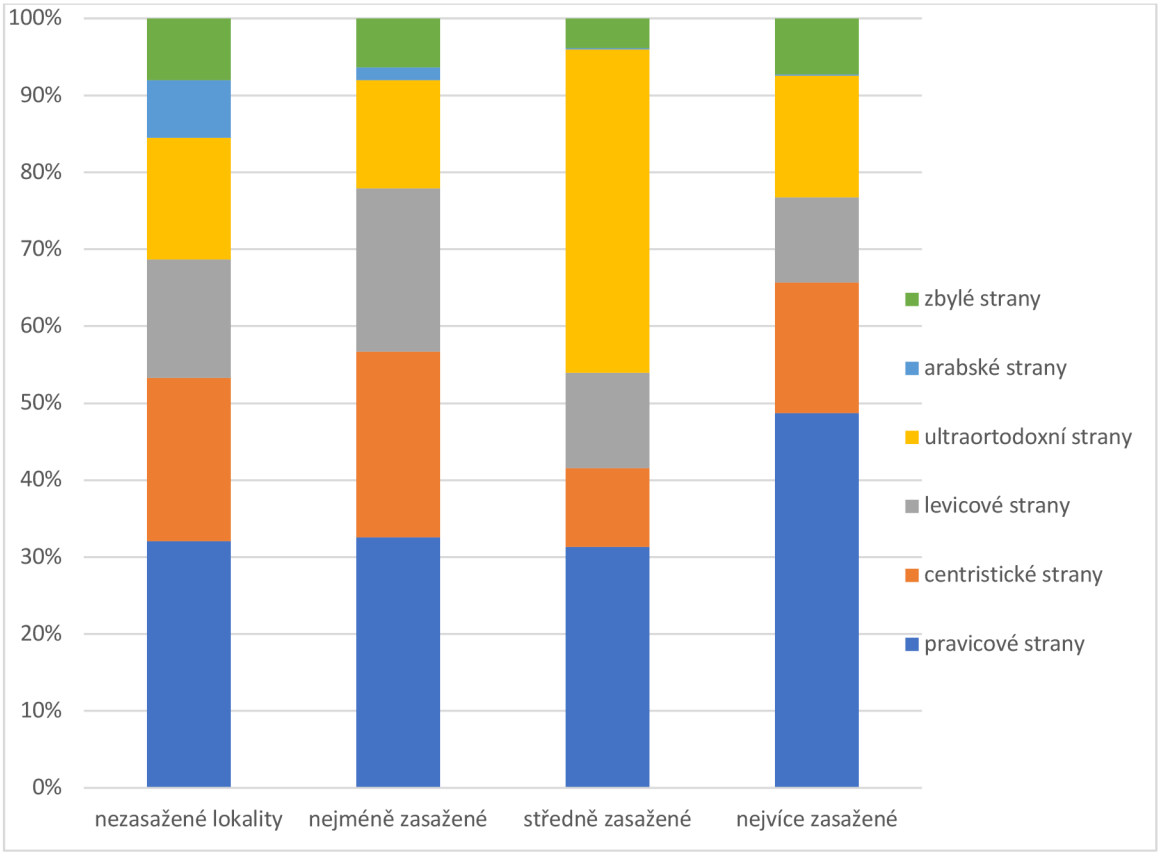

Zdroj: Výpočty autorky, které byly provedeny na základě dat získaných od izraelské Ústřední volební komise a Izraelské bezpečnostní agentury 2013

Graf ukazuje zisk hlasů pro bloky politických stran v lokalitách podle míry zasažení raketami. Pro každý z bloků byl vypočten průměrný zisk hlasů ve skupinách lokalit rozdělených podle míry zasažení.

Na základě počtu raket, které zasáhly do jednotlivé lokality vytvořila autorka klasifikaci míry zasažení. Lokality rozdělila do čtyř skupin na lokality nezasažené, nejméně zasažené, středně zasažené a nejvíce zasažené. Jako nejméně zasažené lokality autorka označila takové, který byly v období půl roku před volbami zasaženy 1-10 raketami. Do této skupiny zařadila 11 lokalit. Do skupiny středně zasažených lokalit řadí autorka ty, které byly v tomto časovém období zasaženy 10-100 raketami. Středně zasažených lokalit napočítala 15. Do nejvíce zasažených oblastí patří takové, které byly v určeném časovém období zasaženy 100 a více

raketami. V této skupině je 30 lokalit. Klasifikace je vytvořena na základě dat dostupných na webových stránkách izraelské bezpečnostní agentury.

Největší rozdíl mezi zasaženými a nezasaženými lokalitami je v zisku hlasů pro levicové a arabské strany. Levicové strany získaly větší průměrný počet hlasů v nejméně zasažených lokalitách ve srovnání s nezasaženými lokalitami.

Středně zasažené oblasti se nejvíce liší od ostatních v poměru hlasů pro ultraortodoxní strany. Tento výrazný rozdíl může být způsoben z důvodu malého počtu středně zasažených lokalit, a tedy přítomností jiné proměnné, která není v analýze zahrnuta. Ve středně zasažených lokalitách je naopak menší zisk pro centristické strany oproti dalším 3 skupinám. Podpora pro arabské strany je zde téměř nulová. To bude pravděpodobně způsobeno demografickým rozložením obyvatelstva. Arabové žijí převážně ve velkých městech, v oblastech severního Izraele, v regionu Triangle, Negevu a Jeruzalémském koridoru. Vybrané zasažení lokality pravděpodobně nespadají do lokalit s hustým osídlením arabským obyvatelstvem a z toho důvodu je zde velmi nízká podpora pro arabské strany.

Téměř nulová podpora pro arabské strany byla zjištěna také v nejvíce zasažených lokalitách. V těchto lokalitách se pravděpodobně také projevuje vliv demografického rozložení obyvatelstva. Tedy toho, že v lokalitách, které jsou raketami zasaženy nejvíce nežije tolik arabských občanů. V těchto lokalitách naopak oproti jiným výrazně vzrostla podpora pro pravicové strany.

Z důvodů malého počtu případů pro rok 2019 byla klasifikace lokalit podle míry zasažení aplikována pouze na volební data z roku 2013. Pro tento výsledek tedy neexistuje srovnání v podobě kontrolní skupiny z roku 2019.

4.7. Výsledky

Autorčina výzkumná otázka zní: „Zda a jak ovlivňují raketové útoky volební preference v Izraeli?“ Po provedených analýzách mezi zasaženými a nezasaženými lokalitami dochází autorka k závěru, že raketové útoky mohou být jedním z důvodů, proč voliči v zasažených lokalitách hlasují jinak než v nezasažených lokalitách. Zisk hlasů mezi jednotlivými lokalitami se liší jak v případě politických stran, tak i v případě bloků. Pro ověření účinku byly vybrány data z voleb do Knesetu v roce 2013 a 2019. Tyto roky byly zvoleny z důvodu aktuálnosti tohoto tématu a také kvůli časovému rozestupu, díky kterému je možné prokázat dlouhodobý účinek raketových útoků na hlasování. V obou časových obdobích je možné sledovat, že zasažené lokality se vyznačují nárůstem podpory pravicových, centristických a levicových

stran.

Provedené analýzy ukazují, že voliči v zasažených lokalitách volili ve větší míře levicové strany. Pravicové strany také v zasažených lokalitách získaly o něco větší podporu. Jejich zisk byl však menší v poměru s levicovými stranami. V roce 2019 dosáhl velkého zisku v zasažených lokalitách také centristický blok. V tomto roce získala mandáty pouze jedna centristická strana – Kachol lavan. Tato strana ve volbách vyhrála a získala největší počet mandátů v parlamentu. Kachol lavan získala větší průměrnou podporu v zasažených lokalitách, a proto byl v tomto roce zisk pro centristický blok v zasažených lokalitách největší. Pokud srovnám výsledek jako celek, v průměru největší podíl podpory v zasažených lokalitách získaly levicové strany. To může znamenat, že voliči v zasažených lokalitách volí politické strany, které jsou více nakloněné poskytovat Palestincům ústupky a tím pádem strany více ochotné nalézt řešení tohoto konfliktu.

Pokud srovnám výsledky na úrovni jednotlivých politických stran, největší podíl podpory v zasažených lokalitách získala v roce 2013 strana Likud Yisrael Beitenu (o 4,9 % více). Ve volbách v září 2019 tato strana kandidovala rozděleně jako pravicové strany Likud a Yisrael Beitenu. V tomto roce získala strana Kachol lavan v zasažených lokalitách o 5,7 % více než v nezasažených lokalitách. Strana Yisrael Beitenu získala v zasažených lokalitách o 3 % více hlasů a strana Likud o 2,3 %. Také strana Meretz dosáhla v roce 2013 v průměru o 3,6 % více hlasů v zasažených lokalitách. V roce 2019 tato strana kandidovala společně s dalšími stranami v rámci Demokratického tábora. Demokratický tábor jako levicová strana získala v zasažených lokalitách v průměru o 4,5 % více než v nezasažených lokalitách. Za jednotlivé strany tedy získaly v zasažených lokalitách pravicové strany Likud a Yisrael Beitenu také vyšší podporu voličů. V průměru měly pravicové strany v zasažených lokalitách nižší podporu než strany levicové (z hlediska rozdílu mezi zasaženými a nezasaženými oblastmi), protože pravicová strana Židovský domov zaznamenala v roce 2013 propad o 2,4 % oproti nezasaženým lokalitám. V 2019 měla pravicová strana Jamina v průměru nižší podporu v zasažených lokalitách.

Z analýzy lokalit rozdělených podle míry zasažení je patrné, že voliči volili levicové strany nejvíce v lokalitách s nejnižším stupněm zasažení raketami. Pravicové strany volili nejvíce voliči v lokalitách s nejvyšší mírou zasažení. Středně zasažené lokality ukazují největší podporu pro ultraortodoxní strany, což je pravděpodobně způsobeno přítomností jiné proměnné, která se z důvodu malého počtu případů promítá do výsledků takto výrazně.

Na základě této analýzy je možné očekávat, že voliči v nejméně zasažených oblastech volili levicové strany z toho důvodu, že tito voliči jsou spíše nakloněni k řešení konfliktu a

chtějí vládu, která bude více ochotna nalézt řešení konfliktu. Naopak voliči v nejvíce zasažených oblastech se daleko více potýkají s ohrožením raketami, a proto volí ve větší míře pravicové strany, které prosazují ostřejší „jestřábí“ politiku vůči teroristům a nechtějí dělat ústupky. Existuje však malý počet lokalit v každé ze skupin, které byly zasaženy, proto je možné, že analýzu mohou ovlivňovat i jiné proměnné, které autorka není schopna kontrolovat z důvodu složitosti sběru dat. Na toto téma by bylo vhodné udělat složitější regresní analýzu.

ZÁVĚR

Tato práce zkoumá, zda raketové útoky ovlivňují hlasování voličů ve volbách do Knesetu. Pomocí dvou datových souborů z voleb v roce 2013 a 2019 byly vypočteny průměrné zisky pro jednotlivé politické strany v lokalitách, které byly anebo nebyly zasaženy raketami. Cílem bylo zjistit, zda raketové útoky mají vliv na rozhodování voličů ve volbách do Knesetu. Pokud ano, pak dalším cílem bylo zjistit, jaké politické strany tito voliči preferují. Na základě výsledů byl vyvozen závěr, že raketové útoky mohou mít vliv na volební preference v Izraeli. Rozdíly v hlasování mezi zasaženými a nezasaženými lokalitami však mohou být způsobené i přítomností řady jiných proměnných.

Mezi politickými bloky byl zjištěn především nejvyšší průměrný podíl zisku hlasů pro levicové strany v zasažených lokalitách. Levicové strany jsou zastánci mírovějšího řešení a dialogu s Palestinci.

Strany Likud a Yisrael Beitenu získaly v zasažených oblastech větší míru podpory než v nezasažených oblastech. V rámci politického bloku, ale výsledek podpory pro pravicové strany ovlivnily Jamina a Židovský domov, které v zasažených oblastech dosáhly nižší podpory než v oblastech nezasažených. Tím pádem byl rozdíl průměrném zisku hlasů mezi zasaženými a nezasaženými lokalitami vetší pro blok levicových politických stan. Nejvyššího zisku hlasů v zasažených lokalitách oproti nezasaženým lokalitám dosáhla strana Kachol lavan ve volbách v roce 2019 s rozdílem 5,7 %.

Největší propad v zisku hlasů v zasažených lokalitách zaznamenaly arabské strany. Konkrétně strana Sjednocená kandidátka získala v zasažených oblastech v průměru o 9,9 % hlasů méně. To je pravděpodobně tím, že v těchto lokalitách nežije tolik Arabů jako v nezasažených oblastech.

U oblastí rozdělených podle míry zasažení autorka zjistila, že nejméně zasažené lokality měly největší podporu levicových stran ze všech čtyř skupin lokalit. To může být způsobeno tím, že lidé, kteří mají pouze málo zkušeností s útoky, mají zájem na mírovém řešení situace. Proto volí strany, které jsou ochotné poskytnou Palestincům ústupky a jsou ochotné se dohodnou na řešení konfliktu. V nejvíce zasažených lokalitách se zase vyskytovala nejvyšší podpora pro pravicové strany. Toto zjištění je v souladu s předchozími studiemi Getmansky a Zeitzoff (2014) a Elster (2019). To může znamenat, že lidé, kteří žijí v lokalitách, které jsou raketám vystaveny nejvíce, chtějí, aby vládly strany, které nebudou dělat žádné ústupky vůči teroristům. Pravicové strany jsou zastánci tvrdé linie a vyznačují se přísnými kroky v boji proti terorismu a přístupu k palestinské otázce. Ústupky vlády by mohly vést ke stále ambicióznějším

plánům teroristických skupin, čemuž chtějí lidé, kteří mají nejvíce zkušeností s raketovými útoky zabránit.

Na téma volebního chování v souvislosti s teroristickými útoky existuje mnoho článků, které významně přispěly k této práci. Autorka však postrádala literaturu, která by se týkala podrobnějších informací o raketových útocích. Také prací, které by poskytovaly popis izraelských politických stran a jejich postoj k izraelsko-palestinskému konfliktu.

Limity výzkumu jsou způsobeny především obtížným sběrem dat. Mnohé informace o raketových útocích se nedají snadno dohledat. Dalším limitem této práce je rozhodně jazyková bariéra. Veškerá data pocházejí z hebrejštiny a jsou psána hebrejským písmem.

Přestože Izrael disponuje systémem protiraketové obrany, stále se civilní obyvatelstvo potýká s hrozícím nebezpečím. Proto se dá očekávat, že otázka bezpečnosti bude jedním z parametrů, který budou izraelští voliči při výběru strany zohledňovat. Tato práce je schopna vyvodit pouze korelaci, nikoliv kauzalitu. K provedení složitější regresní analýzy by bylo zapotřebí většího množství dat. Poté by bylo možné zjistit, zda jsou raketové útoky skutečnou příčinou ve změně volebního chování mezi zasaženými a nezasaženými lokalitami a také zda míra zasažení raketami způsobuje rozdíly v hlasování. To otevírá příležitost k dalšímu výzkumu.

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

Prameny

Government services and information. Central Elections Comittee. (2022). Dostupné z: https://www.gov.il/en/departments/units/25-election-commitee/govil-landing-page (3.12.2022).

Israel Policy Forum. Elections. (2022). Dostupné z: https://israelpolicyforum.org/elections3/ (10.4.2023)

Israeli Security Agency. Monthly summary. (2020). Dostupné z: https://www.shabak.gov.il/english/Pages/index.html#=1 (20.2.2023).

The Israel Democracy Institute. (2023). Dostupné z: https://en.idi.org.il/about/about-idi/ (15.4.2023).

Literatura

Abunemeh, S, (2014). *The Success of an Ethnic Political Party: A Case Study of Arab Political Parties in Israe*l. University of Mississippi, Oxford.

Armstrong, M. J. (2018). The effectivness of rocket attacks and defenses in Israel. *Journal of Global security studies, 3(2),* 113-132.

Baccini, L., Brodeur, A., Nossek, S., & Shor, E. (2021). Terrorism and voting behavior: evidence from the United States. *Research & Politics, 8(1)*. doi:10.1177/205316802098733

Bělohlávek, D. (2019). *Pravicový extremismus v izraelské politice*. Univerzita Karlova, Praha.

Berger, R., Gelkopf, M., & Heineberg, Y. (2012). A teacher-delivered intervention for adolescents exposed to ongoing and intense traumatic war-related stress: A quasi-randomized controlled study. *Journal of Adolescents Health, 51(5)*, 453-461.

Berrebi, C., & Klor, E. F. (2008). Are voters sensitive to terrorism? Direct evidence from the Israeli electorate. *American Political Science Review, 102(3*), 279-301. doi:10.1017/S0003055408080246

Besser, A., & Neria, Y. (2009). PTSD symptoms, satisfaction with life, and predjudical attitudes toward the adversary among Israeli civilians exposed to ongoing missile attacks. Journal of Traumatic Stress: Official Publication of The *International Society for Traumatic Stress Studies, 22(4)*, 268-275.

Broad, W., J. (2013). Weapons experts raise doubts about Israel's antimissile systém. *New York Times, 20*.

Brown, N. J. (2012). *Gaza five years on: Hamas settles in.* Washington, DC: Carnegie Endowment for International Peace.

Dugan, L., & Chenoweth, E. (2012). Moving beyond deterrence: The effectivness on raising the expected utility of abstainig from terrorism in Israel. *American Sociological Review, 77(4)*, 597-624. DOI: 10.1177/0003122412450573

Elster, Y. (2019). Rockets and votes. *Journal of Economic Behavior & Organization, 166*, 767-784.

Getmansky, A., & Zeitzoff, T. (2014). Terorism and voting: The effect of rocket threat on voting in Israeli elections. *American Political Science Review, 108(3)*, 588-604.

Hamilton, A. (2012). *Bancrupting terrorism – one capture at a time*. Dostupné z: https://www.inss.org.il

Jewish Virtual Library. Israel Political Parties (2023). Dostupné z: https://www.jewishvirtuallibrary.org/shas-political-party (23.2.2023).

Kibris, A. (2011). Funerals and elections: The effects of terrorism on voting behavior in Turkey. *Journal of Conflict Resolution, 55(2)*, 220-247.

Krouwel, A., & Rajmil, D. (2013). The increasingly polarised and fragmented party systém in Israel will make it difficult for a stable government to emerge from this month's elections. *LSE European Politics and Policy (EUROPP) Blog.*

Lago, I., & Montero, J. R. (2006). The 2004 election in Spain: Terrorism, accountability, and voting. *Taiwan Journal of democracy, 2(1)*, 13-36.

Lederman, A. (2021). Knesset Elections 2021: A Guide to Israeli's Political Parties. Dostupné z: https://israelpolicyforum.org/2021/03/10/knesset-elections-2021-a-guide-to-israels-political-parties/

Nejedlá, I. (2012). *Náboženské strany v Izraeli a otázka jejich vzrůstajícího vlivu a religionizace Izraele*. Univerzita Karlova, Praha.

Rafael Advanced Defense Systems. (2023). Dostupné z: https://www.rafael.co.il (17.3.2023).

Sayigh, Y. (2010). Hamas rule in Gaza: three years on. Middle East Brief, 41(3), 1-9.

Siboni, G. (2014). Operations cast lead, pillar of defense, and protective edge: A comparative review. *The lessons of Operation Protective Edge,* Tel Aviv: INSS, 27-36.

Sterio, M. (2010). The Gaza strip: Israel, its foreign policy, and the Goldstone Report. *Case Western Reserve Journal of International Law, 43*, 229.

Pape, R. A. (2003). The strategic logic of suicide terrorism. *American political science review, 97(3)*, 343-361.

Richemond-Barak, D., & Feinberg, A. (2015). The Irony of the Iron Dome: Intelligent Defense Systems, Law, and Security. *Harvard National Security Journal, 7*, 469.

Rubin, U. (2011). *The Missile Threat from Gaza: From Nuisance to Strategic Threat.* Ramat Gan: Bar-IIan University, 2011.

Zych, J. (2020). The development of the Israeli national missile defense concept. *The Bellona Quarterly, 701(2)*, 75-88.

ABSTRAKT

Jedním z důležitých témat v izraelské politice je otázka bezpečnosti. Izrael je od svého vzniku vystaven teroristickým útokům militantních organizací. Od roku 2001 se jednou z hrozeb staly také raketové útoky. Vystavení těmto útokům může mít vliv na hlasování voličů. Práce zkoumá vliv raketového terorismu na rozhodování izraelských voličů ve volbách do Knesetu. Nejprve analyzuje, zda ohrožení raketovými útoky ovlivňuje volební preference. Poté se práce zabývá změnou podpory pro jednotlivé politické strany v lokalitách, které byly zasaženy raketami. Politické strany jsou rozděleny na základě ideologie do bloků politických stran, pro které je vypočten průměrný zisk, který je porovnán s kontrolní skupinou dat. Práce se zabývá i změnou zisku hlasů mezi lokalitami rozdělenými na základě míry zasažení raketami.

ABSTRACT

One of the important topics in Israeli politics is the issue of security. Israel has been subject to terrorist attacks by militant organizations since its inception. Since 2001, rocket attacks have also become one of the threats. Exposure to these attacks can affect voter turnout. The thesis examines the influence of rocket terrorism on the decision-making of Israeli voters in the Knesset elections. First, it analyzes whether the threat of missile attacks affects voting preferences. Then the work deals with the change of support for individual political parties in localities that were hit by rockets. Political parties are divided on the basis of ideology into blocs of political parties, for which an average profit is calculated, which is compared to a control group of data. The work also deals with the change in vote gain between localities divided on the basis of the degree of rocket hits.